

Nederlands Bijbelstudie Circulaire

19e jaargang nummer 1

april 2009

In het spoor van de Exodus

door **Renate Vos-Mobach**

Na het succes van de vorige studiereis in 2007 organiseerde het Nederlands Bijbelstudie Centrum opnieuw een reis naar Egypte, Jordanië en Israël. Deze heeft plaats gevonden van 16 t/m 28 maart jl. In totaal namen 46 mensen deel aan deze bijzondere tournee, die in het teken stond van de woestijnreis van de kinderen Israëls uit Egypte. Voor zover mogelijk hebben wij hun voetsporen gevolgd naar het beloofde land. Hieronder volgt een verslag van alle bezochte plaatsen.

Maandag 16 maart 2009

Alle deelnemers worden om 5:00 uur 's ochtends op Schiphol verwacht. Wij vliegen met Swiss Airlines, via Zurich, naar Caïro. De vlucht verloopt voorspoedig. In Caïro worden wij opgewacht door een hostess van Isropareizen. Twee bussen staan voor ons klaar en brengen ons naar hotel Grand Pyramids. Onderweg vertelt de hostess wetenswaardigheden over Caïro. Zo wordt Caïro de stad van de duizend minaretten genoemd. Bijzonder is dat islamieten en christenen zonder problemen naast elkaar wonen en elkaars gewoonten en feestda-

gen respecteren. In de stad wonen meer dan 20 miljoen mensen. Je ziet wijken waar normale huizen staan, maar ook wijken waar arme mensen wonen in bouwvallige hutjes op of naast vuilnisbelten. Na een uur rijden komen we bij ons hotel. Dat blijkt letterlijk zijn naam eer aan te doen, want vanuit elke kamer is er zicht op de Grote Piramide.

Dinsdag 17 maart 2009

Om 7:45 uur staan de twee bussen klaar om ons naar de vlakte van Gizeh te brengen voor een bezoek aan

de indrukwekkende piramiden van Cheops, Chefren en Mykerinos. Het verkeer in Cairo is dag en nacht druk. Er rijden 4 miljoen auto's. Je kunt het omschrijven als: "Survival of the fittest". Geen enkele automobilist houdt zich aan een verkeersregel. Je moet gewoon brutaal zijn en je auto ervoor drukken. Gelukkig is dat geen probleem voor onze grote bus. Maar zonder claxon kom je nergens.

Op de vlakte van Gizeh bezoeken wij het uit- en inwendige van Grote Piramide. Van dichtbij is die reusachtig en indrukwekkend. Het is niet werkelijk bekend wanneer en hoe de piramide is gebouwd, waarom hij daar staat en waarvoor hij diende. Nog steeds wordt hier veel over gespeculeerd; men noemt dat piramidologie. Of spottend: piramidioterie. Een goede Bijbelse verklaring zou kunnen zijn, dat de piramide een overblijfsel is uit de oude wereld van vóór Gen. 1:2 of tenminste uit de tijd van vóór Noach.

De piramide is gebouwd op een fundament van vier hoeken. De vijfde hoek is de top of de uiterste hoeksteen. Deze top ontbreekt weliswaar, maar hoort er natuurlijk wel op. In de Bijbel komt dit beeld ook voor, o.a. in Psalm 118 en Efeze 2:19-22. Daar wordt uitgelegd dat "de Gemeente gebouwd is op het fundament der apostelen en profeten, waarvan Jezus Christus is de uiterste hoeksteen." Maar deze hoeksteen is onzienlijk verborgen (in de hemel), zoals in deze antieke piramide wordt uitgebeeld.

De Grote Piramide heeft ook een bijzonder gangenstelsel. Een gang loopt naar beneden. Dat beeldt de weg uit van de natuurlijke mens, die eindigt in de dood. Een andere gang loopt omhoog naar de "Koninginnekamer". Deze kamer is halverwege de piramide. De weg omhoog beeldt de uittocht van de kinderen Israels uit, waardoor ze verlost werden uit slavernij en dood. De "Koninginnekamer" is een beeld van de Heere Jezus in Zijn eerste komst. Daarna loopt de "Grote Galerij" verder omhoog naar een rechthoekige kamer van zwart graniet. Deze voortgezette weg omhoog is een beeld van onze bedeling en de granieten kamer wordt de Koningskamer genoemd. Deze beeldt het geopenbaarde Koninkrijk van Christus uit in Zijn wederkomst. In de "Koningskamer" staat een sarcofaag zonder deksel, hetgeen natuurlijk een verwijzing is naar het open graf van de Heere Jezus.

Na het verlaten van de Grote Piramide is er tijd om foto's te maken en bezoeken we de beroemde sfinx. Net als bij de piramides weet men niet waarom de sfinx gebouwd is, waarom hij daar staat en waarvoor hij diende. Wel is bewezen door wetenschappers dat de sfinx ouder is dan de piramides en langdurig aan zware regenval heeft blootgestaan. Daarmee moet het met zekerheid een overblijfsel zijn uit de oude wereld. ^{vóór Gen. 1:2} Bijzonder is dat de sfinx op de zodiac van Dendra staat afgebeeld tussen het sterrenbeeld maagd

en leeuw. Dat hoeft niet verwonderlijk te zijn, want het hoofd van de sfinx stelt ook een maagd voor en het lichaam een leeuw. Daarmee is in feite het raadsel van de sfinx opgelost, want wie werd er geboren uit een maagd? De Heere Jezus Christus. En wie is de leeuw van Juda? De Heere Jezus Christus. Dat betekent dat de sfinx spreekt over het plan Gods, dat afgebeeld is in de sterrenhemel. ^{Ps. 19:2}

's Middags brengen wij een bezoek aan het wereldberoemde Egyptische Museum in het centrum van Caïro, waar o.a. de schatten uit de koningsgraven liggen. Het is onmogelijk om de gehele collectie te bekijken. Een hoogtepunt zijn de vondsten uit het graf van Toetanchamon, waaronder de verschillende gouden sarcofagen en het beroemde masker.

Woensdag 18 maart 2009

Vandaag begint onze Exodus en rijden we in de voetsporen van de kinderen Israëls door de zogenaamde Sinaïwoestijn naar de Schelfzee (= Golf van Akaba). Na Caïro te hebben verlaten, komen we in de woestijn. Om ons heen liggen uitgestrekte vlakten van geel zand. Wij rijden in oostelijke richting. In de buurt van Suez moet Sukkoth hebben gelegen. Sukkoth was de plaats waar de kinderen Israëls verzamelden toen zij het land Gosen (Raméses) verlieten. Daar werden ze geteld. ^{Ex. 12:37} Gosen lag vermoedelijk in de oostelijke Nijldelta.

We nemen de weg richting Akaba. Deze weg gaat dwars door de Sinaïwoestijn. Van oudsher is het een karavaanroute. In de Bijbel wordt deze "de weg van de woestijn der Schelfzee" genoemd. ^{Ex. 13:17-18}

Het is de bedoeling dat we ter hoogte van El Thamad rechts afslaan richting Nuweiba. De kinderen Israëls namen ook deze route naar het zuiden. Bij deze afslag staat een post met bewaking. Gelukkig doet de gids een goed woordje voor ons en mogen we de weg volgen. De chauffeur wordt gewaarschuwd dat op sommige plaatsen het wegdek slecht is, omdat stukken asfalt zijn weggeslagen door hevige regenval. Deze weg is 85 km lang en wordt de Wadi Watir genoemd. Watir wordt vertaald met "water". Deze Wadi Watir is een droge rivierbedding tussen de bergen. Inderdaad valt het op dat de bergen langs deze weg steeds hoger worden.

Volgens Exodus 14:3 "waren de kinderen Israëls verward in het land en had de woestijn hen besloten". Dat betekent dat zij tussen de bergen kwamen, zoals ook Flavius Josefus meldt. Zij moeten zich erg bedreigd hebben gevoeld, want ze konden geen kant op, alleen maar vooruit of achteruit. Achteruit was geen optie, want Farao kwam er met zijn legers aan en voor hen lag de zee (= Golf van Akaba). Vluchten over de bergen met ongeveer 2 miljoen mensen was onmogelijk.

Gelukkig hoeven wij de route niet te voet af te leggen, maar kunnen we vanuit de bus alles bekijken. Complimenten voor onze chauffeur, want soms is de weg erg moeilijke begaanbaar. Tegen 17:30 uur rijden we de Wadi Watir uit en ligt voor ons het grote strand van Nuweiba.

Donderdag 19 maart 2009

We bevinden ons in het gebied van de Syrisch-Afrikaanse Slenk. Een slenk is een gebied dat naar beneden is gezakt tussen twee breuklijnen in de aardkorst. De Syrisch-Afrikaanse Slenk is - althans gedeeltelijk - ontstaan vanwege de verwoesting van Sodom en Gomorra. Deze slenk begint onder aan de berg Hermon in noord Israël en loopt door het Jordandal, via de Dode Zee, tot in de golf van Akaba en de Rode Zee, en zet zich zelfs voort tot in Afrika. Het gebied van de Syrisch-Afrikaanse Slenk is uniek in de wereld, omdat het grotendeels ver beneden het niveau van de Middellandse Zee ligt. Meestal staan we er niet bij stil, maar Gods handelen vindt télkens in dit bijzondere dal plaats.

Vanmorgen verzamelen we ons op het strand. Dit strand moet de plaats zijn geweest waar de ca. 2 miljoen kinderen Israëls zich hebben verzameld om vervolgens door de Schelfzee te trekken. Het strand is 3,5 à 4 km breed en de lengte van noord naar zuid is 7 à 8 km. Aan de overkant rijzen de bergen van Saoedi-Arabië uit de zee op met daartussen de Golf van Akaba.

Tegenwoordig wordt er op een groot deel van het strand gebouwd. Er is een dorp met een haven van waaruit veerboten naar Akaba vertrekken. Ab neemt ons mee voor een korte wandeling. Hij wijst twee boeien aan en vertelt dat de schepen om deze boeien heen moeten varen, omdat de zee daar ondiep is. Er bevindt zich namelijk een landbrug onder water. De hellingshoek van de bodem van de landbrug is niet 45 graden, zoals bijna overal aan de kust, maar slechts 6 graden. Als je op de plaats van de landbrug recht over zou steken, dan is het diepste punt 300 meter. Normaal gesproken is de zee daar 800 tot 1000 meter diep en op sommige plaatsen in de Golf van Akaba zelfs tot 1800 meter. Deze landbrug is ongeveer 1 tot 1,5 km breed en is ontstaan, doordat aan weerskanten twee wadi's in de zee uitkomen die materiaal meebrengen. Dít moet de plek zijn geweest waar de kinderen Israëls door de Schelfzee zijn getrokken. Er is geen andere plek te vinden die voldoet aan alles wat de Bijbel hierover zegt, inclusief de plaatsnamen.

In Exodus 14:2 wordt gesproken over Pi-Hachirôth, Migdol en Baäl-Zefon. Pi-Hachirôth wordt vertaald met: mond van de ravijnen, grotten of wadi's. Het strand van Nuweiba voldoet volledig aan deze beschrijving. Verder wordt er gesproken over Migdol. Migdol betekent: fort in de zin van een uitkijkplaats. Aan de noordkant van het strand liggen de ruïnes van een militair fort uit de tijd van het

Turkse Rijk. Dit fort is gebouwd op nog oudere fundamenten. Het sluit de enige andere toegang tot dit strand af. Vervolgens wordt er gesproken over Baäl-Zefon, hetgeen de naam is van de plaats tegenover Nuweiba, aan de andere oever van de Golf van Akaba. Ook daar is een strand met een slechts licht glooiende helling.

In Exodus 14 wordt de bijzondere tocht door de Schelfzee beschreven. "Mozes strekte zijn hand uit over de zee en de Heere deed de zee weggaan door een sterke oostenwind." ^{Ex. 14:21} Zo'n sterke oostenwind komt vaker voor in het gebied van de Golf van Akaba en wordt een Sirocco genoemd. Door deze zeer droge valwind werd het water van de zee met grote kracht weggeblazen en koelde het vervolgens verschrikkelijk snel af, waardoor het bevroor. Dit betekent dat er links en rechts geen muren van water waren, maar muren van ijs.

De uitdrukking "stof worden" in Exodus 15:8 heeft volgens het Hebreeuws de betekenis van bevroren. De kinderen Israëls konden veilig oversteken, maar toen liet God de muren van ijs smelten. Als ijs dooit, komt het in beweging vanwege de druk van het water. Dit had tot gevolg dat Farao en zijn legers, die de Israëlieten vervolgden, door het ijs werden geplet en in de zee verdronken.

's Middags staat er niets op het programma en is er gelegenheid om zelf het gebied te verkennen. Sommigen gaan snorkelen of duiken. Nuweiba is

tegenwoordig vooral bekend als badplaats voor duikers. Op de plaats waar de landbrug onder water ligt, is prachtig koraal op de zeebodem te zien. Dit koraal, dat zich immers niet hecht aan zand, is ontstaan op allerlei rommel dat op de bodem ligt. Verschillende wetenschappelijke rapporten geven aan dat men op de plaats van de landbrug de contouren heeft gevonden van menselijke en dierlijke geraamtes en van wagenwielen. Anderen, die niet van snorkelen en duiken houden, maken een tochtje met een glasbodemschip om het koraal te kunnen bewonderen.

Vrijdag 20 maart 2009

Om in de voetsporen van de kinderen Israëls te blijven, zouden we de Golf van Akaba moeten oversteken naar Saoedi-Arabië. Na de doortocht door de Schelfzee trokken ze immers door naar de berg Sinäi. Helaas kunnen wij deze berg niet bezoeken, omdat de autoriteiten van Saoedi-Arabië geen toeristen toelaten op plaatsen die aan de Bijbel herinneren. Daarom nemen wij de veerboot vanuit Nuweiba naar Akaba. Voordat we naar de haven gaan, rijden we eerst naar de Foenicische pilaar van koning Salomo. Deze eenzijdig zeer verweerde pilaar staat aan het zuidende van het strand, in een bocht aan de moderne, de bergen indraaiende weg weg naar Sharm el Sheikh. Jonathan Gray en wijlen Ron Wyatt beweren dat deze pilaar 3000 jaar oud is en dat zo'n zelfde pilaar aan de overzijde van de Golf van Akaba in Saoedi-Arabië

heeft gestaan. Er zou op te lezen zijn dat hij geplaatst is door koning Salomo ter herinnering aan de doortocht door de Schelfzee van de kinderen Israëls onder leiding van Mozes. Toch vreemd, zo'n pilaar midden in de woestijn! We maken foto's en daarna gaan we naar de haven voor onze boot naar Akaba. Vanwege de opgestoken storm kunnen wij nog niet aan boord. Om de tijd te doden zingen we liederen van Johannes de Heer. Uiteindelijk varen we af om 17:30 uur, met vier uren vertraging. De tocht duurt anderhalf uur. Jammer genoeg is het al donker als we in Akaba aankomen. We moeten langs de douane en kunnen dan eindelijk met de bus naar Petra. Ons hotel staat in Wadi Musa.

Zaterdag 21 maart 2009

De beroemde rotsstad Petra ligt in het dalende gebied naar de Syrisch-Afrikaanse Slenk en de Dode Zee. Het is een woest gebied omgeven door bergen, met kloven, spelonken en grotten, dikwijls begroeid met doornstruiken. Petra wordt in de Bijbel Sela genoemd en vertaald met "rots".

In de toekomst zal dit de plaats zijn waar het gelovig overblijfsel zal worden verzameld om te schuilen voor de grote verdrukking. Op deze plaats zal de basis gelegd worden voor het komende Koninkrijk van Christus. Voor ons reden genoeg om deze bijzondere stad te bezoeken. Na het ontbijt brengt een bus ons naar de ingang van Petra. De gids gaat ons voor naar de Siq. Onderweg vertelt hij het één

en ander over de geschiedenis van Petra. In het verleden woonden de Nabateëen hier. Maar volgens de Bijbel woonden de Edomieten, de afstammelingen van Ezau, eerder in Petra dan de Nabateëen. Eeuwen later werden de Edomieten verdreven door de Nabateëen. Toch was het een broedervolk, want de Nabateëen stammen van Nebajot en dat was een zoon van Ismaël. Gen. 25:13 In nieuwtestamentische tijd werd Petra veroverd door de Romeinen.

De Siq wordt als ingang gebruikt; het is een immense kloof door de rotsen. De weg door de Siq is ruimanderhalve kilometer lang en gaat vrij steil naar beneden. Aan het eindpunt zie je het eerste grote gebouw staan. Dit gebouw wordt El Khazne genoemd. Het bewaakt de toegang tot de stad. In sommige geschriften wordt het aangeduid met "Het Rechthuis". In het verleden schijnt daar daadwerkelijk een rechthuis geweest te zijn. Het is heel goed mogelijk dat het gebouw in de toekomst nog een functie zal vervullen.

Na de groepsfoto's gaan de meesten in kleine groepjes op pad. Het is mogelijk om onder begeleiding van bedoeïenen een tocht te maken naar, bijvoorbeeld: de berg Umm El Biyara, of het Slangenmonument, of An Nasara. Dat laatste is de ruïne van een uitgehouwen kerk die nog herinnert aan de christenen die in 70 na Chr. na de verwoesting van Jeruzalem naar Petra vluchtten. Ook is het mogelijk om met

een ezel of paard een bezoek te brengen aan de berg Hor. Deze berg steekt boven het landschap uit en is van verre te zien, mede door het witte moskeetje dat erop staat. Hor is het Hebreeuwse woord voor "berg". De witte moskee staat op het graf van Aäron. Op deze plek stierf hij en werd hij begraven. Volgens de Bijbel is dit ook de plek waar Eleázar (Grieks: Lazarus) de kleding van Aäron kreeg en hem opvolgde. Daarna ging hij de berg af en meldde zich bij het volk als de nieuwe hogepriester. Overdrachtelijk kunnen we verwachten dat de Hogepriester naar de ordening van Melchizedek, de Heere Jezus Christus, zal verschijnen op deze zelfde berg. In de voetsporen van Eleázar zal Hij de berg afdalen en Zich melden bij het gelovig overblijfsel.

Halverwege de berg Hor ligt het Slangenmonument. Het is een opgerolde slang, die uit een witte rots is gehakt. Het monument is zeer oud en heeft geen inscriptie. Niemand weet waarom het daar staat en waar het voor dient. Een verklaring kan zijn dat het monument een herinnering is aan de gebeurtenissen van het volk Israël in de woestijn, toen het door vurige slangen werd gebeten. Volgens Johannes 3:13-14 is Jezus Christus, de verhoogde Slang. Naar Hem zouden wij opkijken. Het Slangenmonument zal in de toekomst van belang zijn voor het gelovig overblijfsel als ze vluchten uit Israël naar Petra. Ze zullen eerst de berg Hor zien met het witte moskeetje en daarna het Slangenmonument.

Vanuit de slenk zullen ze langs deze route Petra binnenkomen.

De bedoeïenen zijn allervriendelijkst. Na een vermoeiende dag op de rug van een ezel, bieden ze aan om bedoeïenen whisky (thee) te komen drinken in hun dorp. De zoete kaneelthee smaakt heerlijk en is dorstlessend.

Zondag 22 maart 2009

Vandaag worden we na het ontbijt opnieuw naar Petra gebracht.

In Petra valt de groep snel uiteen. De meesten hebben gisteren al afspraken gemaakt met bedoeïenen. Sommigen gaan op een ezel naar "Klein Petra" en anderen maken een wandeltocht naar de berg Umm El Biyara.

Umm El Biyara is het eigenlijke Bijbelse Petra. De naam betekent "moeder van alle cisternen", dat wil zeggen van alle watervoorraden in de grond. Deze steile berg met vlakke top is de feitelijke hoofdstad van de Edomieten geweest. Om de berg te beklimmen moet je door kloven meer dan duizend treden op. Het is een zware tocht, maar de beloning die je krijgt voor alle inspanning is het zeker waard.

Vanaf de top is het uitzicht in één woord: fantastisch. Je kunt over het uitgestrekte dal van Petra kijken. In de Bijbel wordt dit dal Bozra genoemd, vertaald met "schaapskooi". Het is een groot gebied dat aan de west- en oostkant, maar ook aan de noord- en zuidkant omgeven is door bergen. Dit gebied zal in de toekomst

de plaats zijn waar het gelovig overblijfsel verzameld zal worden in en na de 70-ste week van Daniël. In Micha 2:12-13 staat dat vanuit deze schaapskooi een gelovig overblijfsel, onder aanvoering van de Heere Jezus, zal optrekken naar Jeruzalem om daar Zijn Koninkrijk te openbaren. De doorbreker is een aanduiding voor de Koning, namelijk Christus. Het Hebreeuwse woord voor doorbreker is "perez". Het gelovig overblijfsel heeft zich verzameld in Bozra en zal doorbreken uit de schuilplaats Petra en Perez, de Doorbreker zal voorop gaan. Hij zal voor Zijn volk uitgaan door de poort, oftewel door de Siq, Petra uit. De Siq is de breuk (perez) in de berg. Ze zullen vervolgens het gebied van Edom ingaan om via de Koninklijke Weg op te trekken naar het noorden, in de richting van Jeruzalem.

Maandag 23 maart 2009

Op deze laatste dag in Petra brengt de bus ons niet naar de gebruikelijke ingang van de Siq, maar naar het bedoeïenendorp. Van daar lopen we met de hele groep Petra binnen. We worden allemaal om 13:00 uur bij Ed Deir verwacht. Ed Deir wordt naar het Engels vertaald met "The Monastery". In het Nederlands betekent dat "Het Klooster". Het gebouw ligt op het hoogste punt binnen Petra. Om er te komen moeten we weer veel trappen lopen. Gelukkig is er boven gelegenheid om op adem te komen onder het genot van een kopje thee met bergmunt. Daarna gaan we met de groep

naar The Monastery. Ab vertelt ons over de Bijbelse betekenis van dit bijzondere gebouw. Zo is het front recht op de berg Hor gericht. Vanaf de berg Hor is alleen de bovenste verdieping van Ed Deir te zien. Het is het grootste gebouw en ligt eigenlijk aan de uiterste rand Petra. Het is niet bekend wie, wanneer en waarom het uit de berg werd uitgehouwen. In de Byzantijnse tijd schijnt het een tijd lang een kerk geweest te zijn. Voor de toekomst zal dit een geschikte plaats zijn om als kroningzaal voor de komst van de Messias te fungeren. Hij zal dan in heerlijkheid verschijnen als Dege-ne, Die zij doorstoken hebben met de littekenen in Zijn handen en voeten.

Zach. 12:1 Het overblijfsel van Israël dat zich in de loop der jaren van de 70-ste week van Daniël in Petra verzameld heeft, zal hiervan schrikken. Want sinds de opstanding uit de dood wordt de Naam van Jehovah gedragen door Jezus van Nazareth. Voor deze mensen zal het net zo schrikken zijn als het voor de broers van Jozef was, toen hij zich aan hen bekend maakte.

Met de hulp van een paar sterke mannen klimmen we de grote zaal binnen. Daar zingen we met elkaar "Prijs de Heer met blijde galmen" en nog enkele andere liederen. Iedereen is onder de indruk en de meesten van ons pinken een traantje weg. Wat een genade dat wij Jezus van Nazareth nu al als onze Heer en Heiland mogen kennen. Door Zijn Woord weten we dat een belangrijk deel van Zijn plan zich hier zal afspelen.

Dinsdag 24 maart 2009

Vandaag gaat onze exodus verder door de Syrisch-Afrikaanse Slenk. Het is koud en er ligt zelfs sneeuw op de bergen in Jordanië. De bedoeling is dat we een deel van de Kings Highway (de Koninklijke Weg) rijden. Deze weg is de oude karavaanroute die Syrië verbond met Egypte. In het verleden wilden de kinderen Israëls deze weg ook nemen. Ze vroegen aan de koning van Edom toestemming om door zijn land te reizen. Hij gaf het niet. Toen moesten ze om het gebied van Edom heen trekken. ^{Num. 20:14-21}

In de toekomst zal Israël onder leiding van de Heere Jezus het niet beleefd vragen, maar wel door Edom trekken en daarmee een oordeel brengen. Ze zullen dan de route nemen die Jozua in het verleden wilde gaan, namelijk dwars door Edom, Moab en Ammon. Via de oostkant zullen ze Petra verlaten; dat is via de Siq. Tegenwoordig gebruikt men dat als ingang, maar de Bijbel beschrijft het als uitgang. Vervolgens nemen ze de Koninklijke weg. Op de wegwijzers staat daar letterlijk "Kings Highway" te lezen. Vóór Amman zullen ze linksaf slaan, net als Jozua en het volk indertijd deden. Daar ligt nu de Allenby Bridge (King Hussein Bridge) over de Jordaan. Daarna zullen ze optrekken naar het verwoeste Jeruzalem om vandaar uit een start te maken met het Koninkrijk. Dit alles zal kort na de 70-ste week van Daniël plaatsvinden.

Op onze route over de Kings Highway komen we langs de "beek" Arnon die

uitmondt in de Dode Zee. Het is een prachtige weg door de bergen met steile afdalingen en scherpe haarspeldbochten. We maken een stop bij de berg Nebo. Vanaf deze berg zag Mozes het hele beloofde land. ^{Deut. 34:1-3}

Vandaag is het niet zo'n heldere dag, maar de Dode Zee zien we wel liggen. Daarna rijden we door naar de Allenby Bridge over de Jordaan. De Jordaan is een klein stroompje vanwege de aanhoudende droogte in Israël. Toen Jozua met de kinderen Israëls door de Jordaan trok, stond het water hoog, want God rees het water op een hoop, zodat het volk kon oversteken. ^{Joz. 3:16-17} Deze geschiedenis beeldt hetzelfde uit als het trekken door de Schelfzee van de kinderen Israëls. Beide gebeurtenissen vinden plaats in de Syrisch-Afrikaanse Slenk. Deze slenk is door een oordeel Gods ontstaan. Iedere keer als de kinderen Israëls daar komen of daar doorheen trekken of daarin zijn, beeldt het uit hoe ze ontkomen aan het oordeel Gods en behouden worden. In principe is het een uitbeelding van opstanding uit de dood of van wedergeboorte. Daarom is het niet vreemd dat het volk zich moest laten besnijden bij Gilgal op de andere oever, want besnijdenis beeldt ook wedergeboorte uit. Het uitwendige (oude) wordt weggenomen en het inwendige (nieuwe) wordt zichtbaar.

Woensdag 25 maart 2009

Vanmorgen brengt de bus ons naar de Olijfberg. Hans Aalsvel, onze Nederlands sprekende gids stapt in en zal

ons in vogelvlucht de belangrijkste bezienswaardigheden in Jeruzalem en Israël laten zien. De Olijfberg ziet er anders uit dan in Bijbelse tijd. Tegenwoordig staan er kerken, gebouwen en huizen op. Vanaf de berg heb je een prachtig uitzicht op de skyline van de oude stad. Aan de voet van de berg liggen talrijke graven en de hof van Gethsémané. Het gouden dak van de Rotskoepel springt het meest in het oog. Dit gebouw staat op de Tempelberg. Om de stad is nog een deel van de oude muur te zien met de dichtgemetselde Gouden poort (Schoone poort). Deze poort was eeuwenlang de belangrijkste poort van de stad, omdat hij direct naar de Tempel leidde. Door deze poort reed Jezus op een ezel de stad binnen. In 1530 is de poort door het islamitische bestuur dichtgemetseld.

Volgens de joodse traditie zal bij het verschijnen van de Messias op de Olijfberg de Gouden poort opengaan. Ook zullen dan de duizenden graven voor Jeruzalem, waarin hoofdzakelijk rijke Joden liggen, opengaan. De Messias zal dan in feestelijke optocht de stad binnentrekken en Zijn Koningschap opeisen. Maar als we de Bijbel letterlijk nemen, staat er heel wat anders. Volgens Lukas 19:43-44 zal de stad Jeruzalem worden verwoest aan het einde van de 70-ste week van Daniël. Alles wat nu te zien is van de stad zal verdwijnen. Geen steen zal op de andere steen gelaten worden. In nood zullen de Joden de Naam des Heeren aanroepen. Op hun

geroep zal Jehovah verschijnen op de Olijfberg voor Jeruzalem. Joël 2:32 Bij deze gelegenheid scheurt de Olijfberg van west naar oost. ^{Zach. 14:1-5}

Hierdoor ontstaat een enorme kloof, dwars door de berg. Door deze kloof kan men Jeruzalem uitvluchten naar het oosten, richting de Dode Zee, daarna door het dal van de Wadi Araba (d.i. de slenk) om bij de berg Hor linksaf te slaan en Petra binnen te gaan. ^{Op. 12:6} Later zal daar een ontmoeting plaatsvinden met Jehovah die Jezus van Nazareth blijkt te zijn.

De mogelijkheid bestaat om vandaag een excursie naar de overblijfselen van Sodom en Gomorra te maken. Ongeveer de helft van de groep doet aan deze excursie mee. De andere helft bezoekt de oude binnenstad van Jeruzalem. De groep die in Jeruzalem blijft, wandelt als eerste naar de hof van Gethsémané. In deze tuin met olijfbomen werd de Heere Jezus verraden door Judas Iskariot en daarna overgeleverd aan de Romeinen. Daarna lopen we verder door de Leeuwenpoort naar het bad van Bethesda. In Johannes 5:2 wordt deze poort de Schaapspoort genoemd. Jezus genas daar een man die al acht en dertig jaar verlamd was. Er staat een kerkje met een prachtige akoestiek. In het kerkje hebben we gelegenheid om een paar liederen te zingen. De voorbijgangers zijn zo onder de indruk dat ze naar binnenkomen om naar ons te luisteren. We lopen verder via de Via Dolorosa. Dat is de weg die de Hee-

re Jezus met het kruis moest afleggen naar Golgotha. Langs deze weg staan 14 kruiswegstaties. Op elke statie is iets van de lijdensweg afgebeeld. Aan de Via Dolorosa bevindt zich ook de Heilige Grafkerk. Volgens overleveringen is de kerk gebouwd op Golgotha, de plek waar Jezus werd gekruisigd en begraven. Tegenwoordig is het een soort pelgrimsoord.

Op verzoek van enkelen van de groep brengen we een bezoek aan het graf van David op de berg Sion. De graf-tombe is gelegen in een grot. Over de grot heeft men een gebouw geplaatst. Men beweert dat op de eerste verdieping de opperzaal was waar de Heere Jezus met zijn discipelen het laatste avondmaal gebruikte voordat hij gevangen werd genomen. Daarna gaan we naar de Klaagmuur. Voordat we het plein op mogen, moeten we door een poortje en worden onze spullen gescand. De Klaagmuur of Westelijke Muur is de enige zichtbare muur, die na de vernietiging van de tempel in 70 na Chr. is overgebleven. Voor de Joden is dit de meest heilige plaats. Lange tijd mochten ze, eenmaal per jaar op de herdenkingsdag van de verwoesting van de Tempel, treuren (klagen) over de verstrooiing van hun volk en de verwoesting van de Tempel. Zo kwam de muur aan de naam "Klaagmuur". Tegenwoordig symboliseert de muur het lijden van het Joodse volk, maar ook de belofte van een herstel. Vrome Joden verbergen papiertjes in de voegen tussen de

stenen. De tekst erop is alleen voor de ogen van God bestemd. Het plein voor de muur wordt als synagoge beschouwd, daarom zijn mannen en vrouwen van elkaar gescheiden en moeten mannen verplicht een keppel dragen.

's Middags gaan we met de groep naar Bethlehem. Bethlehem is een Palestijnse stad op de Westelijke Jordanoever. Voordat we de stad binnen mogen, moeten we langs een soort grenspost. Om de stad te scheiden van Jeruzalem is er een muur gebouwd. De graffiti op de muur vertelt over de gespannen situatie tussen Joden en Palestijnen. We brengen een bezoek aan de Geboortekerk. Dit zou de plaats zijn waar Jezus geboren is. Het gebouw bestaat eigenlijk uit twee kerken: een Grieks-orthodoxe kerk en een aangebouwde Rooms-katholieke kerk. Onder de kerk is de plaats te zien waar Jezus zou zijn geboren. Men beweert dat het logischer is om aan te nemen dat het niet in een stal was, maar in een grot.

De andere groep rijdt met bussen naar de Dode Zee. De algemene gedachte is dat Sodom en Gomorra op de bodem van de Dode Zee liggen. Maar verschillende Schriftplaatsen in de Bijbel suggereren dat ze nog steeds bestaan en als voorbeeld fungeren voor degenen die goddelooselijk leven. ^{2Petr. 2:6} God bracht een oordeel van vuur over deze goddeloze steden. In de toekomst zal God een oordeel van vuur over deze oude

schepping brengen en daarmee ook over degenen die niet willen geloven in het Verlossingswerk van de Heere Jezus Christus. Wie net als Lot en zijn gezin dat oordeel wil vermijden, geeft gehoor aan de oproep om te vertrouwen op het gesproken Woord van God. Daarmee wordt hij of zij geboren uit God en geplaatst in een nieuwe schepping die nimmer zal vergaan.

Ondanks alle verhalen die de ronde doen over de ligging van Sodom en Gomorra is het toch bekend waar de steden gelegen hebben. Volgens de Bijbel was Sodom een erg grote stad en heeft het aan de westkant van de Dode Zee gelegen. Met jeeps kun je er komen. In het gebied tref je bergen van zoutkristallen aan en van as (gips). Dat zijn de restanten van een stad die 4000 jaar geleden compleet verbrande door zwavel. In de omgeving zijn nog steeds zwavelbolletjes te vinden. De contouren van Sodom zijn duidelijk te herkennen en de straten zijn zelfs nog te bewandelen. In het gebied is het doodstil, er groeit niets en het regent er nooit. De overblijfselen van Gomorra liggen voor de rots Massada.

's Avonds maken we met de hele groep een lichttoer door Jeruzalem. We rijden met de bus door de ultra-orthodoxe wijk Mea Shearim. De bewoners leven naar strikte joodse regels en wetten. De mannen dragen zwarte pakken en hoeden en de meesten hebben gekrulde haarlokken. De meeste mannen besteden hun tijd volledig

aan studeren en religieuze dienst, terwijl de vrouwen de kinderen opvoeden. Het is triest om te zien hoe er een bedekking op het hart van deze mensen ligt, omdat ze Jezus van Nazareth niet als hun Messias willen aan nemen. ^{2 Kor. 3} Als we de wijk uitrijden gaan we naar de Knesset, het Israëli-sche parlamentsgebouw. Bij de grote menorah maken we foto's. Daarna brengen we nog een bezoek aan het gerechtsgebouw, de Klaagmuur en de Olijfberg.

Donderdag 26 maart 2009

Vandaag reizen we verder door de Syrisch-Afrikaanse Slenk (het Jordaandal) naar het noorden. Volgens Jozua 1:3 mocht het volk het hele beloofde land in bezit nemen. Elke plaats waar ze hun voetzolen neerzetten, gaf de Heer aan hen. We rijden door het Jordaandal richting Beit Shean. Dit wordt ook wel de Westbank genoemd. We nemen het meest veilige gedeelte van deze route. Hoe noordelijker we komen, hoe groener de omgeving wordt. Langs de weg liggen grote citrus-, dadel- en bananenplantages. Bij de plaats Beit Shean maken we een stop. Dit was één van de oudste steden van het Midden-Oosten. De ligging van de stad was van strategisch belang, namelijk tussen de Jordaan en de Jizreëlvallei. Archeologen vonden er een goed bewaard Romeins theater. Verder zijn er ruïnes te zien uit verschillende perioden waarin de stad werd bewoond door Romeinen, Joden, moslims en christenen. Beit

Shean speelde ook een rol in de geschiedenis van Saul en Jonathan.

Daarna rijden we verder de Jizreëlvallei binnen. Dit gebied is zo groen dat het echt op het beloofde land zou kunnen lijken. Het dal is omgeven door verschillende bergen: de Karmel waar Elia en de Baälpriesters een offer brachten, ^{1Kon 18} de berg Gilboa waar Saul en Jonathan gedood werden door de Filistijnen ^{2Sam. 31} en de berg Tabor, ook wel de berg van de verheerlijking genoemd. Volgens Mattheüs 17:1-3 ging Jezus met Petrus, Jakobus en Johannes deze berg op en veranderde Hij van gedaante. Aan deze berg brengen we een bezoek. Omdat de weg naar boven voor de bus te steil is, worden we met taxi's gebracht. Op de top staat een Rooms-katholieke kerk en heb je een prachtig uitzicht over de Jizreëlvallei. Aan de rand van de Jizreëlvallei ligt de opgravingsheuvel Megiddo. Om er te komen rijden we een stukje over de Via Maris. Dat is de oude weg van Egypte naar Syrië. Archeologen hebben een aantal van de 21 woonlagen blootgelegd en vonden daarbij o.a. de stallen van Salomo. Vanwege de strategische ligging is Megiddo vaak het toneel geweest van strijd. Volgens Openbaring 16 zal hier de laatste strijd plaatsvinden, welke in het Hebreeuws genaamd wordt Armageddon of Har Megiddon. Als laatste brengen we een bezoek aan Nazareth. Deze stad ligt in Arabisch gebied. We bezoeken hier de kerk van

de Aankondiging, ook wel de kerk van de Mariaboodschap genoemd. Deze kerk zou zijn gebouwd boven de grot waar de engel Gabriël aan Maria verscheen met de boodschap dat zij de moeder zou worden van de Zoon van God. Na een vermoeiende dag met veel indrukken rijden we naar ons hotel in Tiberias.

Vrijdag 27 maart 2009

Er ligt voor vandaag alweer een druk programma klaar. Als eerste gaan we naar het meer van Galilea of de zee van Tiberias. Voor Israël is het meer erg belangrijk, want het is het enige zoetwaterreservoir. We maken een boottocht over het meer in een replica van de boten uit de tijd van Jezus. Een groot deel van het optreden van Jezus speelde zich rond dit meer af, zoals de wonderbare visvangst en de wonderbare spijziging, de geschiedenis dat Jezus de storm stilde en dat Hij op het water wandelde, enzovoort. Al deze gebeurtenissen spelen zich af in de Syrisch-Afrikaanse Slenk, namelijk in het gebied waar een oordeel Gods over gekomen is. Daarmee beelden ze hetzelfde uit als het trekken van de kinderen Israëls door de Schelfzee of door de Jordaan. Overdrachtelijk bevindt elk mens zich in de Syrisch-Afrikaanse Slenk. In de Slenk is men onder het oordeel Gods en als het ware in de dood. Toch hoeft men geen angst te hebben, want de Heere Jezus wil ons er veilig doorheen leiden. Alleen door geloof in Hem kunnen we aan de dood ontsnappen.

We verlaten de boot en gaan naar de berg van de zaligsprekingen. Dat is de plaats waar Jezus de Bergrede heeft uitgesproken. ^{Matt. 5} In de ronde kerk mogen we enkele liederen zingen. Daarna gaan we met de bus naar Kapernaüm. Jezus heeft een tijdlang in deze stad gewoond. In Kapernaüm bekijken we de ruïnes van een oude synogoge uit de derde eeuw na Christus. Ook de overblijfselen van het vermoedelijke huis van Petrus zijn er te zien. Men beweert dat op de muren van de woning twee keer de naam Petrus te lezen is. Vlakbij Kapernaüm herinnert het kerkje in Tabgha aan de wonderbare spijziging. De Heere Jezus voedde daar een menigte van 5000 mensen met 2 vissen en 5 broden. Het overschot der brokken was 12 volle korven. ^{Matt. 14:13-21} In het kerkje is ter herinnering een mozaïekvloer te zien.

's Middags gaan we naar Caesarea Maritima aan de Middellandse Zee. Deze stad is bekend vanwege de vele archeologische opgravingen. We bekijken een amfitheater, een hippodroom waar paardenraces werden gehouden en de overblijfselen van het zomerpaleis van Herodes de Grote. Hij deed veel voor de stad: o.a. het verbeteren van de haven waardoor de stad welvarender werd. Tot slot gaan we naar een indrukwekkend Romeins aquaduct. Dan is het alweer tijd om terug te gaan naar het hotel. Eerst nemen we afscheid van onze gids Hans Aalsvel en bedanken hem voor alles wat hij voor ons heeft gedaan.

Zaterdag 28 maart 2009

De laatste dag is alweer aangebroken. Voordat we naar het vliegveld in Tel Aviv rijden, bezoeken we eerst nog de doopplaats aan de Jordaan. Deze plaats ligt net onder het meer van Galilea en is vermoedelijk ook de plaats geweest waar Johannes de Doper in de rivier doopte. We hebben geluk, want drie Fransen laten zich dopen door onderdompeling. Dan is het tijd om door te rijden naar het vliegveld. Om 16:50 uur vliegen we, via Zurich naar Amsterdam. Rond 22:00 uur komen we op Schiphol aan. Afscheid nemen is altijd moeilijk, na zoveel fijne dagen met elkaar te hebben opgetrokken. Het was een belevenis om de voetsporen van de kinderen Israëls te volgen vanuit Egypte door de Syrisch-Afrikaanse Slenk. Erg indrukwekkend om al de plaatsen en landschappen, waar God een oordeel over gebracht heeft, met eigen ogen te mogen aanschouwen. Ook voor de toekomst blijft dit gebied het middelpunt van Gods handelen, omdat het onderdeel uitmaakt van Zijn plan dat uiteindelijk zal leiden tot nieuwe hemelen en een nieuwe aarde. Maar nu leven we nog steeds in de Slenk. Wat een genade om te weten dat Schelfzee, Dode Zee en Jordaan ons niet in de weg staan, omdat de Heere Jezus de wateren voor ons doet wijken; Hij brengt ons veilig naar de overkant.

"Al ging ik ook in een dal der schaduw des doods, ik zou geen kwaad vrezen, want Gij zijt met mij; Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij." ^{Ps. 23:4}

Het was een onvergetelijke reis.

De verwoesting der eerste wereld

door Ds. C. J. Hoekendijk, ca. 1935

Wanneer wij in Genesis 1:1 op God als op de oorsprong van alles, wat bestaat, worden gewezen, dan treft ons dadelijk daarop zo uiterst pijnlijk dat tweede vers van de Bijbel: "De aarde nu was woest en ledig en duisternis was op de afgrond." ^{Gen.1:2}

Dan kan men onmogelijk de vraag terughouden: "Hoe is dat toch mogelijk?" God is licht en gans geen duisternis is in Hem, doch kan zulk een God des lichts dan een duistere aarde scheppen? God is een volheid en hoe kan Hij dan een aarde scheppen, die ledig is?

Daar komen dan dadelijk nog een paar andere vragen bij. Geleerden hebben de verschillende aardlagen bestudeerd en zijn daartoe ook afgedaald in de diepte der kolenmijnen. Wanneer die kolenlagen werden onderzocht, dan was het duidelijk, dat men hier met verweerde bossen te doen had. Men ziet de nerven en takken en stammen nog duidelijk in de steenkolenlagen terug. Hoe kwamen die daar toch, in de diepte der aarde, honderden meters onder de aardoppervlakte?

Dan meenden zij ook te kunnen vaststellen, dat er vele duizenden jaren nodig zouden zijn aler een bos was geworden tot zulk een steenkolenlaag. En het getal jaren, dat zij noemden, ging verre dat der mensheid te boven.

Daar kwam nog iets bij. In die steenkolenlagen vond men allerlei grind en steen, dat met de zee in aanraking

moest zijn geweest. Zelfs de golving der aardlagen deed aan de golving der zee denken.

En tenslotte stuitte men bij het doorgraven in die mijnen telkens op geraamten van dieren, waarvan men nu absoluut geen kennis meer droeg en die tot een voorwereld moeten hebben behoord. Hoe kwamen die geraamten toch daar?

Er zijn ook nog wel andere vragen in dit verband gedaan, doch wij bepalen ons nu maar tot deze vijf:

1. Hoe kan een God des lichts een duistere aarde scheppen?
2. Hoe kan een God van orde een woeste aarde scheppen?
3. Hoe kan een God, die een volheid is, een ledige aarde scheppen?
4. Vanwaar komen de kolenmijnen?
5. Hoe komen de geraamten van zulke thans onbekende dieren zo diep onder de oppervlakte der aarde?

Het staat wel onomstotelijk vast, dat de aarde niet zo uit de hand van God kan zijn voortgekomen.

Wij lezen in Job 38:4-7: "Waar waart gij toen Ik de aarde grondde? Geef het te kennen, indien gij kloek van verstand zijt. Wie heeft haar maten gezet, want gij weet het, of wie heeft over haar een richtsnoer getrokken? Waarop zijn haar grondvesten nedergezonden of wie heeft haar hoeksteen gelegd, toen de morgensterren te zamen vrolijk zongen en alle kinderen Gods juichten?"

Uit dezen tekst zien wij, dat de engelen in heilig enthousiasme geraakten, toen zij de wondere aarde zagen, zoals zij uit de hand van haar Maker voortkwam.

En dat kan toch ook wel niet anders, want het maaksel zal de Maker hebben geëerd en de engelenblik zal Gods grootheid, macht, wijsheid en liefde dadelijk in die wondere schepping hebben ontdekt.

"De hemelen vertellen Gods eer en het uitspansel verkondigt Zijner handen werk." Ps.19:2 Dat geeft dan toch wel een heel andere indruk dan Gen. 1:2 op ons maakt.

Tussen Gen. 1:1 en Gen. 1:2 moet dan wel een ontzettende gebeurtenis liggen, die hier niet wordt vermeld, maar die dan toch wel kan worden vermoed.

Men kan Gen. 1:2 ook lezen: "De aarde nu was woest en ledig geworden", en als wij dat doen, dan wordt ons vermoeden nog veel waarschijnlijker. Zie, God had de aarde wel heerlijk geschapen, doch toen moet er een ver-

woestende orkaan over die mooie aarde zijn gegaan. De sloper moet achter de Schepper zijn aangegaan en met zijn moker veel hebben stukgeslagen van wat God zo mooi had gemaakt.

En nu zouden wij gaarne een paar hoofdstukken overslaan om hier reeds over de oorzaak en bewerker van die verwoesting te spreken, doch dat moet wachten totdat wij over de engelenwereld spreken. Daar zullen wij zien hoe de Morgenster, de zoon des dageraads, de voornaamste der engelen tot een ontzettende rebellie tegen God is gekomen en daardoor uit de hemel werd gebannen en het komt ons als heel waarschijnlijk voor, dat die opstand in de hemel in verband staat met de verwoesting der aarde. Later willen wij daarbij uitvoeriger stilstaan, doch heden willen wij slechts een paar teksten uit de bijbel noemen, die van deze dingen spreken.

"En daar werd krijg in de hemel; Michaël en zijn engelen krijgden tegen de draak en de draak krijgde ook en zijn engelen, en zij hebben niet vermocht en hun plaats is niet meer gevonden in de hemel." Op. 12:7

"Hoe zijt gij uit de hemel gevallen, o, Morgenster! gij, zoon des dageraads." Jes. 14:12

Wij zullen later zien, dat Satan, de voornaamste der engelen, in opstand komt, uit de hemel wordt gebannen en dan deze aarde krijgt of kiest tot zijn domein. Hij is, volgens het woord van de Heiland zelf, "de overste dezer wereld".

Waar Satan komt, daar komt verwoesting en duisternis en leegheid en als Satan de overste dezer wereld wordt, dan is het ook geen wonder, dat deze aarde woest en ledig en duister wordt. Het in bezit nemen dezer aarde moet haar woest en ledig en duister hebben gemaakt.

De aardlagen wijzen dan ook op een catastrofe, die heel de natuur moet hebben doorbeefd, die als een aardbeving van ontzettende omvang alles moet hebben verwoest.

Wat moet dat een ontzettende smart voor God zijn geweest toen heel deze heerlijke schepping zo gruwelijk werd verwoest.

Is het niet een smart voor een schilder, die zich met heel zijn ziel heeft gegeven aan een schilderij, wanneer dan een onverlaat dat schilderij op eenmaal verwoest?

Is het niet een smart voor een beeldhouwer wanneer een onverlaat het beeld stuk slaat, waaraan hij zich met al zijn kunnen heeft gewijd?

Is het niet een smart voor een pottenbakker, wanneer een kunstig gevormde pot op eenmaal wordt stuk geslagen? Zo moet het ook een grote smart voor God zijn geweest toen deze kunstig gevormde aarde op eenmaal zo gruwelijk werd verwoest.

Niemand weet hoe lang deze aarde daar zo verwoest is blijven liggen. Dat kunnen jaren, doch ook miljoenen van jaren zijn geweest.

Maar wat zullen wij spreken van jaren en eeuwen. De tijd ontstond immers pas in verband met de schep-

ping van de mens en daarom kan men voor die tijd niet van jaren en eeuwen spreken.

Daarom hindert ons ook de berekening der aardkundigen niet en strijdt zij ook niet met de Schrift. Misschien vraagt men echter waarom de heilige Schrift ons niet meer en uitvoeriger deze dingen mededeelt en dan is ons antwoord tweërlei.

Ten eerste behoren deze dingen niet tot het terrein, waarop de Bijbel ons leiden wil. De Bijbel toch is geen handboek voor aardkunde of geschiedenis, doch het levensboek der mensen en daarom behoeft de bijbel niet een antwoord te geven op al deze historische en aardkundige vragen en mag men die ook niet van hem verwachten.

En dan, wanneer moeder een litteken aan haar voorhoofd heeft van een wonde, die vader haar eens sloeg in een ogenblik van drift, dan wordt dat litteken meestal zorgvuldig achterkant en haarlok weggedrapeerd, opdat niemand haar zou vragen: "Wat is dat?" en: "Hoe kwam dat?"

Wanneer een van de kinderen des huizes een verloren zoon is geworden, dan wordt geen enkele gelijkenis zo zorgvuldig vermeden als juist de gelijkenis van de verloren zoon.

Wanneer één der huisgenoten in de gevangenis heeft gezeten of nog zit, dan wordt dat woord met opzet in zo'n huis nooit genoemd.

En zo ook is het te begrijpen, dat in de Bijbel geen lang relaas wordt gegeven van de ontzettende tragedie,

die zich aan de morgen der schepping moet hebben afgespeeld. Zo hier en daar wordt er wel even heengewezen, doch nergens vindt men een uitvoerig en enigszins volledig relaas.

Daaruit is het te verklaren, dat de Bijbel zo uiterst sober is in het mededelen van hetgeen er voor de schepping van den mens met deze aarde is voorgevallen. Nadat de Bijbel in Gen.1:1 naar God als de oorsprong van de gehele schepping heeft gewezen, constateert hij alleen, dat die aarde woest, ledig en duister is geworden.

De toebereiding der aarde

God gaat zich ontfermen over de woeste, ledige, duistere aarde en dat ontfermen Gods zal haar weer tot glorie brengen, die haar vroegere glorie zal evenaren. De chaos zal weer een kosmos worden.

De schilder grijpt weer naar palet en penseel en gaat het verwoeste schilderij weer herstellen.

De beeldhouwer grijpt weer naar hamer en beitels om het verwoeste beeld weer tot zijn vroegere schoonheid terug te brengen.

De pottenbakker gaat weer terug naar de draaischijf om uit het leem opnieuw een sierlijke pot te vormen. God gaat de verwoeste aarde weer aanzien en zich over haar ontfermen.

Dat is nu ca. 6000 jaren geleden. Toen is de aarde dus niet geschapen, doch gebracht in de tegenwoordige

toestand of liever, in de toestand, waarin zij in Adams tijd was, voordat zij nog doornen en distelen voortbracht.

Deze toebereiding geschiedde niet plotseling in haar geheel, doch had een geleidelijke opklimming en geschiedde in zes stappen.

God gebruikt hiervoor zes dagen.

Wij geloven, dat men hier werkelijk aan dagen en niet aan tijdperken moet denken. Wel werd pas op de vierde dag de zon geschapen en kon men eerst daarna van dag en nacht spreken, doch het klemt bij ons zeer, dat God zelf, die dan toch wel zeker wist of het dagen dan wel tijdperken waren geweest, bij de wetgeving op de Sinaï, aan de mens opdraagt om zes dagen te werken en dan de zevende dag te rusten en dat Hij die instelling dan motiveert met het feit, dat Hij zo ook in zes dagen de hemel en de aarde heeft gemaakt.

"Want in zes dagen heeft de Heere de hemel en de aarde gemaakt, de zee en al, wat daarin is en Hij rustte ten zevenden dage. Daarom zegende de Heere den sabbatdag en heiligde denzelve." Ex. 20:11

Hier is het niet een mens, doch God, Die de vergelijking maakt en God wist dan toch wel hoe die scheppingsdagen waren geweest. Dus geen zes tijdperken, waarin het één zich langzamerhand uit het andere heeft ontwikkeld, doch zes momenten, waarop God opnieuw sprak en er iets nieuws ontstond.

Op de eerste dag schiep God het licht, omdat dit levensvoorwaarde voor alle leven was. Hoe dat licht zich openbaarde tot de vierde dag is ons niet duidelijk. Vermoedelijk trad het op als het Noorderlicht en pas op de vierde dag traden zon, maan en sterren op als draagsters van dat licht.

Op den tweede dag scheidde God de wateren beneden van de wateren boven, zodat het uitspansel en de wolken ontstonden. Zo ontstond dus de dampkring, die deze aarde omsluit.

Op de derde dag maakte God scheiding tussen water en land, deed Hij het water naar bepaalde plaatsen samenvloeien en ontstond daardoor het droge. De modderige aardbodem kreeg daardoor vastigheid, terwijl zo ook de rivieren, meren en zeeën ontstonden.

En toen de vaste bodem boven het water uitstak kon God daarin doen uitspruiten alle gewas, zowel de grote bomen als de kleine sprietjes en iedere soort met het eigen zaad der vermenigvuldiging in zich. God schiep de soort, doch legde daarin de kracht om zich te vermenigvuldigen.

Op de vierde dag schiep God de zon, maan en sterren en maakte die tot lichtdraagsters. Sommigen menen, dat God deze hemellichamen wel reeds "in den beginne" had geschapen, doch dat Hij ze op de vierde dag als lichtdraagsters aanstelde, dan wel, dat zij toen eerst als zodanig openbaar werden. Zij beheersten nu

de dag en de nacht. Zoals de maan het water naar zich toe trok en daardoor ebbe en vloed veroorzaakte, zo trok de zon het licht naar zich toe en beheerste zo dag en nacht.

Op de vijfde dag schiep God de vogelen des hemels en de vissen der zee. Hij bevolkte dus water en lucht.

Vermoedelijk schiep Hij slechts de soort, een enkel paar, en gaf Hij daaraan de gave der voortplanting, zodat zich daaruit het gevogelte der lucht en de vissen der zee ontwikkelden.

En dan komt de zesde of laatste scheppingsdag, waarop God de aarde bevolkt met viervoetige en kruipende dieren en, als heel het tehuis voor den mens gereed is, dan schept Hij tenslotte, en als kroon op heel de schepping, de mens. Van heel de schepping was God de Auteur en de mens het middelpunt.

Nu is het heel merkwaardig, dat telkens na het verhalen van wat er op een scheppingsdag gebeurde, vermeld staat: "Toen was het avond geweest en het was morgen geweest, de eerste, tweede ..... dag."

Dat kan daarom zo geschreven staan, omdat in die eerste tijd een dag met de avond begon en met de morgen eindigde, gelijk dit ook nu nog bij de Israëlieten en vele Oosterse volken het geval is. Maar het is mogelijk, dat Mozes in zes nachtgezichten heeft gezien op welke manier God de verwoeste aarde heeft toe bereid en dat die uitdrukking: "Het was avond ge-

weest en het was morgen geweest" niet alleen op de schepping, doch ook op hem betrekking had.

In ieder geval werd de voorbereiding der aarde in zes dagen voltooid en daarom zegt de Schrift: "Alzo zijn volbracht de hemel en de aarde en al hunheir." ^{Gen. 2:1}

Nu is er in al Gods werken een bepaalde, vaste lijn. Het gaat alles naar Zijn gemaakt bestek. In heel het Godsgebouw is dezelfde goddelijke architectuur.

Nu vindt men bij een groot architect het motief, dat het geheel beheerst, ook in alle onderdelen terug. Deuren, ramen, panelen en verdere onderdelen dragen alle het motief van het geheel. Zo ook is er in heel de schepping een goddelijk leitmotief, dat in alle onderdelen openbaar wordt.

In zes dagen werd de aarde voorbereid voor de eerste sabbat en zo ook zal de wereld in zes werelddagen of tijdperken worden voorbereid voor de grote wereldsabbat.

In de wereldgeschiedenis vindt men alzo zeven tijdperken, waarin de wereld tot haar einddoel zal worden gebracht. Zoals men spreekt van zes scheppingsdagen en een rustdag, zo zal men ook in de wereldgeschiedenis kunnen spreken van zes tijdperken

en een sabbat, die elk een eigen karakter dragen en vrij scherp van elkander afgescheiden zijn.

In het begin dezer geschiedenis staat het majesteitelijke: "In den beginne schiep God de hemel en de aarde" Gen. 1:1 en aan het einde staat dat niet minder magistrale: "En God zal zijn alles en in allen." ^{1Kor.15:28}

Tussen deze twee polen ligt de geschiedenis der wereld.

Zij vloeide uit God en keert eens tot God weder. God was het allesomvattende begin en Hij zal ook het allesbeheersende einde zijn.

Heeft God met de verwoeste aarde een nieuw begin gemaakt, Hij zal bij dat begin niet blijven staan, doch het ook voeren tot een goed einde. Geen macht, zelfs niet van de zonde en de duivel en de hel kan Hem weerhouden dat goddelijke einde en die goddelijke voltooiing te bereiken.

Gelijk na de zes scheppingsdagen staat: "Alzo zijn volbracht de hemel en de aarde en al hun heir" - gelijk aan het einde van het lijden van Christus staat: "Het is volbracht" - zo zal ook eenmaal aan het einde der wereldgeschiedenis staan:

"Het is geschied, Ik ben de Alfa en de Omega, het begin en het einde." ^{Op. 21:6}
God is een God, Die niet laat varen het werk Zijner handen.

Radio Bijbelschool

**Het programma Radio Bijbelschool is te beluisteren bij
de Loco Media Groep
iedere donderdag van 21:00uur tot 22:00uur
Spreker: Ab Klein Haneveld
Presentator: Jos Alders**

**In de omgeving van Oldebroek via de kabel op 93.1
Voor de hele Noordoost Veluwe en de wijde omgeving
van Oldebroek, de FM band 107.2 en 107.6
Wereldwijd via www.locomediagroep.nl of
www.locourant.nl
Vragen of opmerkingen: radiobijbelschool@hetnet.nl**

Sommige Christenen, van wie ik aanvankelijk weinig verwachtte, hebben een grote ijver aan de dag gelegd; zij begonnen met vele fouten te maken, maar zij hadden werkelijk liefde voor zielen en voor de Heer. Zij gingen moedig voorwaarts; en zo leerden zij tenslotte door ervaring het werk steeds beter te doen. Laat u, door de fouten, die u maakt, niet ontmoedigen. Begin slechts, en ga moedig voort. Elke eerlijke fout is een kiem tot grotere zegen!

Ongetwijfeld zult u later tot de verrassende ontdekking komen, dat uw werk de meeste zegen afwierp, juist toen u dacht, alles verkeerd gedaan te hebben. Mensen, die zich het meest aan u ergerden, zullen u later nog het meest dankbaar zijn. Wees geduldig en hoopvol. Laat u niet ontmoedigen.

Mocht God u roepen en voor Zijn werk toebereiden, zeg dan niet, zoals Mozes: "Wie ben ik, dat ik naar Farao zou gaan, en de Israëlieten uit Egypte zou leiden." Ex. 3:11 Verontschuldig u dan niet door te zeggen dat u geen gaven hebt, of dat u iemand bent 'zwaar van mond en zwaar van tong'. Maar geloof de belofte van God: "Ik zal met uw mond zijn en u leren, wat gij spreken moet." Ex. 4:12

Jb. Klein Haneveld

Agenda

De nevenstaande agenda is uiteraard niet volledig. Op ons programma staat nog de jaarlijkse **NBC conferentie in Wuppertal, van zaterdag 25 juli tot en met vrijdag 31 juli 2009**. Het aantal deelnemers stijgt ook dit jaar boven de 300! Ook niet-deelnemers zijn welkom in de bijeenkomsten, die vanaf zaterdagavond gehouden worden, dagelijks om 9:45 en 19:30.

Het adres is:

Bildungstätte "Bundeshöhe", Bundeshöhe 7, 42285 Wuppertal, Duitsland.

Onderwerp: "...Alzo ook op de aarde."

Daarnaast staan voor de komende maanden acht uitgebreidecampagnes met de NBC-tent op ons programma in de volgende plaatsen:

Zaterdag 9 mei	t/m vrijdag 15 mei	Oldebroek
Locatie: Boomkwekerij Hoekert, Zuiderzeestraatweg 410, 8091 PB Wezep		
Zaterdag 16 mei	t/m vrijdag 22 mei	Urk
Locatie: Visserijhaven		
Zaterdag 23 mei	t/m vrijdag 29 mei	Stadskanaal
Locatie: Evenemententerrein aan de Manegelaan 1, 9502 CB		
Zondag 31 mei	t/m vrijdag 5 juni	Nieuwleusen
Locatie: Evenemententerrein aan de Bosmansweg, 7711 HM (bij huisnr. 101)		
Zondag 7 juni	t/m vrijdag 12 juni	Vroomshoop
Locatie: Plantsoen, 7681 XI Vroomshoop		
Zondag 14 juni	t/m vrijdag 19 juni	Oud-Beijerland
Locatie: Ferrarilaan, 3261 NC		
Zaterdag 20 juni	t/m vrijdag 26 juni	Katwijk
Locatie: Zanderij, bij de Parnassia en Zanderijweg, 2223 JN		
Zaterdag 27 juni	t/m vrijdag 3 juli	Opperdoes
Locatie: Kruypuyt, 1674 PW		

De laatste actuele gegevens vindt u op www.bijbelstudie.nl

Agenda van Ab Klein Haneveld

ALKMAAR donderdag 14/28 mei,
1/15/29 okt, 12/26 nov, 10 dec;
19:45 uur; "Delta",
Oude Kanaaldijk 2,
Bijbelse Bedelingen

APELDOORN zondag 24 mei,
25 okt, 20 dec, 10:30 uur,
P. Saenredamstr. 15

BEVERWIJK zondag 19 jul, 11 okt,
6 dec, 10:00 uur; B.H.K.-gebouw,
Groenelaan 74

BOLSWARD zondag 17 mei, 14 jun,
12 jul, 10:00 uur;
Ontmoetingscentrum Petra,
Burg. Praamsmalaan 18A,

BOLSWARD zaterdag 3 okt, 10:00
uur; Ontmoetingscentrum Petra,
Burg. Praamsmalaan 18A
**Nederlands Bijbelstudie College
De 70-ste week in het N.T.**

DRACHTEN donderdag 7 mei, 8/22
okt, 5/19 nov, 3/17 dec, 20:00 uur;
Rode Kruis gebouw,
De Geeuw 31; Samuel en zijn tijd

DRACHTEN zondag 13 sep,
10:00 uur, Rode Kruis gebouw,
De Geeuw 31

EINDHOVEN woensdag 30 sep,
14/28 okt, 11/25 nov, 9 dec,
20:00 uur; C.Huygens College,
Strausslaan 1

EMMEN maandag 4/18 mei, 5/19
okt, 2/16/30 nov, 14 dec, 19:30
uur; Ichthuskerk, Walstraat 21
Het boek Handelingen

't HARDE zaterdag 9 mei, 10:00 uur;
't Poshuis, Munnikenweg 58
**Nederlands Bijbelstudie Contactdag
Boaz & Ruth**

LEERDAM zondag 3/31 mei, 28 jun,
10:00 uur;
Patrimonium, Jeekelstr. 40a,
De 1e brief van Johannes

LINSCHOTEN maandag 11/25 mei,
28 sep, 12/26 okt, 9/23 nov, 7 dec,
20:00 uur; "De Vaart",
J. Barneveldstraat 24,
Het Evangelie van Markus

OLDEBROEK dinsdag 26 mei,
29 sep, 13/27 okt, 10/24 nov,
8 dec, 20:00 uur; Stationsweg 43,
Christus in de Psalmen

OLDEBROEK zondag 3 mei, 12 jul,
4/18 okt, 1/15/29 nov, 13 dec,
17:30 uur; L.H.N.O. gebouw,
Van Sytzamalaan 3

OUD-BEIJERLAND zondag 10 mei,
10:00 uur,
Karel Doormanstraat 11

URK dinsdag 5 mei, 6/20 okt,
3/17 nov, 1/15 dec, 20:00 uur;
Rode Kruisgebouw, Wijk8-2

URK zondag 7 jun, 22 nov, 10:00 uur;
Rode Kruisgebouw, Wijk8-2

Geliefde lezer,

Volgens een moderne trend is creativiteit christelijk: God Zelf is immers de Creator en wij als Zijn kinderen zouden erfelijk belast zijn met de gave van creativiteit.....

Je zou het haast denken, want christelijke kringen creëren met grote inventiviteit de meest uiteenlopende bezwaren tegen des Scheppers Woord en werk. De één vindt, dat Hij onmogelijk hemel en aarde kan hebben geschapen. De ander heeft uitgevonden dat Hij dat niet in zeven dagen, laat staan in één dag kan hebben gedaan. Weer een ander heeft uitgevonden dat Hij de completering van Zijn schepping heeft overgelaten aan Zijn schepselen en noemt dat intelligent design. En vervolgens stelt men dat Hij ook het schrijven van de Bijbel heeft overgelaten aan een stel onwetenschappelijke en ongebetende literatoren, zodat wij nu niet zeker kunnen weten wat we ervan moeten geloven. En dan is er nog iemand die de Bijbel reeds op minstens zeven verschillende manieren zegt te kunnen lezen. Volgens hem is het nu wachten op een (nog) grote(re) denker, die onze problemen gaat oplossen.....

En de Schepper? Hij wacht op een arme van geest, die eenvoudig gelooft wat Hij ons heeft geopenbaard. Zoals Joh. de Heer placht te zeggen: "Je leest wat er staat, je gelooft wat er staat, en je hebt wat er staat." Iets voor u?

Ab Klein Haneveld

Nederlands Bijbelstudie Centrum

Uit de statuten: "De Stichting Nederlands Bijbelstudie Centrum stelt zich ten doel de kennis van de inhoud van de Bijbel, die zij beschouwt als Gods Woord, te verspreiden. De stichting tracht haar doel te verwezenlijken door getuigenis in woord en geschrift."

In de praktijk wordt dit o.a. gedaan door het houden van bijbelstudie-avonden, tentcampagnes, contact-dagen, collegedagen en conferenties, studiereizen; de uitgave van de lezingen op audio-cd's en cassettes; de uitgave van brochures en deze circulaire. Financieel is het Nederlands Bijbelstudie Centrum afhankelijk van vrijwillige bijdragen.

Correspondentieadres

Benny Goodmanstraat 40
1311 RA Almere
telefoon (036) 53 62 976
telefax (036) 54 68 644

Internet

www.bijbelstudie.nl
info@bijbelstudie.nl

Giften

Postbank 55 67 669
Rabobank 30 87 47 046
ten name van
Nederlands Bijbelstudie Centrum
Bolsward

Giften voor de tentevangelisatie

Rabobank 10 35 81 006
ten name van
NBC Evangelisatie, Bolsward